

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Horváth Zsolt Ügyvédi Iroda; ügyintéző: dr. Horváth Zsolt ügyvéd által képviselt felperesnek, a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium; ügyintéző: dr. Vincze Csaba jogtanácsos által képviselt Magyar Állam alperes ellen, sérelemdíj megfizetése iránt indított perében, a Fővárosi Törvényszék 2017. szeptember 19. napján meghozott, 40.P.21.339/2017/10. számú ítélete ellen, a felperes részéről 11. és 12. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán – tárgyaláson kívül – meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 20.000 (húszezer) forint másodfokú perköltséget.

A le nem rótt 400.000 (négy százezer) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes ellen csoportosan elkövetett rablás alapos gyanúja miatt 2005-ben indult büntetőeljárás, amely 2014. május 21-én, a felperes bűnösségét kimondó ítélet jogerőre emelkedésével fejeződött be.

A felperes a keresetében 5.000.000 forint megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Követelését arra alapította, hogy a büntetőeljárás indokolatlanul 9 évig elhúzódott, emiatt sérült az eljárások ésszerű időn belüli elintézéséhez fűződő, az Alaptörvény XXIV. cikk (1) és (2) bekezdésében és XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított joga, és sérültek az Alaptörvény IV. cikk (1) és (3) bekezdésében biztosított jogai is. Az volt az álláspontja, hogy a jogsértések jogkövetkezményeként az alperes sérelemdíj fizetésére köteles a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (új Ptk.) 2:52. § (1) bekezdése alapján. Előadta, hogy az elhúzódó büntetőeljárás bizonytalanná tette az életét, ez a bizonytalanság pedig hátrányosan változtatta meg a személyiségét és az egészségét. Előadta továbbá, hogy a büntetőeljárás ideje alatt házastársa elhagyta, magára maradt, egészségi állapota megromlott, pszichológus segítségére szorul, és két alkalommal is öngyilkosságot kísérelt meg. Kifejtette, hogy a bíróságok felügyelete az alperes feladata, az alperes azonban ezt elmulasztotta, és nem gondoskodott az Alaptörvényben biztosított személyiségi jogainak érvényesüléséről.

Az alperes ellenkérelme elsődlegesen a per megszüntetésére irányult. Az volt az álláspontja, hogy a felperes a pert nem a jogszabályban meghatározott személy ellen indította, ezért a Pp. 130. § (1) bekezdés g) pontja és 157. § a) pontja alapján a per megszüntetésének van helye. Érdemi

ellenkérelmében a kereset elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását kérte. Hivatkozott arra, hogy nem közvetlenül, hanem a nyomozó- és vádhatóságok, valamint a bíróságok útján gondoskodik a nyomozati cselekmények végrehajtásáról, a vád képviseléről és a döntések meghozataláról. Kiemelte, hogy a felperes a büntetőeljárásban résztvevő hatóságokkal került közvetlen jogviszonyba, amelyek önálló jogi személyiséggel rendelkeznek, és maguk felelősek az általuk okozott jogsértésekért. Hivatkozott arra is, hogy a felperes által állított jogsértéseket nem a Magyar Állam, hanem a felperes elleni büntetőeljárásban résztvevő hatóságok követhették el, ezért a felperes ezekkel a hatóságokkal szemben érvényesítheti a büntetőeljárás elhúzódásából eredő igényeit.

Az elsőfokú bíróság az ítéletével a keresetet elutasította, és kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 50.000 forint jogtanácsosi munkadíjat. Kimondta, hogy a le nem rótt 300.000 forint illetéket az állam viseli. Ítéletének indoklásában kifejtette, hogy az alperes a nyomozó- és vádhatóságok, valamint a bíróságok útján látja el a büntetőeljárásokkal kapcsolatos feladatait, és gondoskodik a büntetőeljárások ésszerű határidőn belül történő befejezéséről. Rámutatott, hogy a felperes büntetőügyében eljáró hatóságok és bíróságok önálló jogi személyiséggel, ennek folytán perbeli jogképességgel és perbeli cselekvőképességgel rendelkeznek. Az volt az álláspontja, hogy a felperes keresetlevélben megjelölt sérelmeit nem az alperes okozta, és az alperes terhére nem mutatható ki olyan konkrét cselekvés vagy mulasztás, amely okozati összefüggésbe hozható lenne a felperes keresetlevélben megjelölt sérelmeinek bekövetkezésével. Mindezek miatt az új Ptk. 2:52. § (2) bekezdésében és 6:519. §-ában foglaltakra figyelemmel az alperes nem kötelezhető sérelemdíj megfizetésére.

Az ítélet ellen, annak megváltoztatása, keresetének teljesítése, valamint az alperes első- és másodfokú perköltségben marasztalása iránt a felperes terjesztett elő fellebbezést. Fellebbezésében hangsúlyozta, hogy az ellene folytatott büntetőeljárás megindítása és befejezése között 9 év telt el, amely nem tekinthető ésszerű időnek. Fenntartotta azt az álláspontját, hogy az eljárás elhúzódása folytán sérültek az Alaptörvény XXIV. cikk (1) és (2) bekezdésében, XXVIII. cikk (1) bekezdésében IV. cikk (1) és (3) bekezdésében biztosított jogai, ezért az alperes az új Ptk. 2:52. §-a alapján sérelemdíj fizetésére köteles. Kifejtette, hogy az alperes feladata valamennyi, az igazságszolgáltatásban résztvevő hatóság működésének – anyagi és személyi feltételeinek – biztosítása. Érvelése szerint az alperes ennek a feladatának nem tett eleget, mert nem gondoskodott a bíróságok munkaterhének csökkentéséről több bíró alkalmazásával. Az volt az álláspontja, hogy ezzel megakadályozható lett volna a büntetőeljárás elhúzódása. Okfejtése szerint az alperesnek van lehetősége arra, hogy költségvetésén keresztül biztosítsa a megfelelő személyi feltételeket, egyes szerveit ellenőrizze, esetleges hibáit számon kérje. Mindezekre figyelemmel az alperes közvetlenül felelősségre vonható a büntetőeljárás elhúzódásáért, de legalább mögöttes felelőssége megállapítható a felperest ért jogsérelmekért.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és a felperes perköltségben marasztalását indítványozta. Hivatkozott arra, hogy a felperes a fellebbezésében nem jelölt meg egyetlen anyagi vagy eljárásjogi jogszabálysértést sem, és továbbra sem tett eleget a bizonyítási kötelezettségének. Rámutatott, hogy a költségvetést az Országgyűlés fogadja el törvényi formában, az igazságszolgáltatásban dolgozók felett pedig a Magyar Állam nem lát el ellenőrzési tevékenységet. Fenntartotta azt az álláspontját, hogy a felperes és a Magyar Állam között nem jött létre közvetlen polgári jogi jogviszony, ezért a Magyar Államkártérítési felelőssége sem közvetlenül, sem mögöttesen nem állapítható meg, hanem az önálló jogi személyiséggel rendelkező állami szervek maguk felelősek az általuk okozott károkért.

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem volt fellebbezés hiányában első fokon jogerőre emelkedett része, ezért a Fővárosi Ítélőtábla teljes terjedelemben bírálta felül az elsőfokú ítéletet /Pp. 228. § (4) bekezdés/.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, a tényállásból levont jogi következtetéseivel és érdemi döntésével az ítéletábra egyetértett, a döntés ítéletben kifejtett indokait pedig az alábbi pontosítások és kiegészítések mellett osztotta:

A felperes a perben érvényesített követelését arra alapította, hogy az ellene indított büntetőeljárásban eljáró hatóságok és bíróságok nem fejezték be az eljárást ésszerű időn belül, ezzel megsértették az eljárás ésszerű időn belüli befejezéséhez fűződő személyiségi jogát.

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (új Ptk.) hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény (Ptké.) 8. § (1) bekezdése szerint az új Ptk. személyiségi jogok megsértésének szankcióira vonatkozó rendelkezéseit a hatálybalépését követően történt jogsértésekre kell alkalmazni.

A Ptké. 8. § (2) bekezdése kimondja, hogy az új Ptk. hatálybalépése előtt megsértett személyhez fűződő jogok alapján érvényesíthető polgári jogi igényekre a jogsértés idején hatályos jogszabályi rendelkezéseket kell alkalmazni. Az új Ptk. hatálybalépése előtt megkezdődött, folyamatosan tanúsított jogsértő magatartásra - ideértve a mulasztást is - akkor is az új Ptk. hatálybalépése előtt hatályos jogszabályok rendelkezéseit kell alkalmazni, ha a jogsértő magatartás befejezése az új Ptk. hatálybalépése utáni időpontra esik.

A felperes ellen folyamatban volt büntetőeljárás még az új Ptk. hatálybalépése, 2014. március 15. előtt indult, és az új Ptk. hatálybalépése után fejeződött be. Az eljárás idejének túlnyomó része az új Ptk. hatálybalépése előtti időre esett, és az eljárás elhúzódása is az új Ptk. hatálybalépése előtt kezdődött. Mindezekre figyelemmel a felperes perben érvényesített követelését a Ptké. 8. § (2) bekezdése alapján az új Ptk. hatálybalépése előtt hatályos, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rég Ptk.) rendelkezései alapján kellett elbírálni.

A régi Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontja értelmében, akit személyhez fűződő jogában megsértenek, kártérítést követelhet a polgári jogi felelősség szabályai szerint.

A régi Ptk. 339. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentésül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

A régi Ptk. 349. § (1) bekezdése szerint államigazgatási jogkörben okozott kárért a felelősséget csak akkor lehet megállapítani, ha a kár rendes jogorvoslással nem volt elhárítható, illetőleg a károsult a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőségeket igénybe vette.

A régi Ptk. 349. § (3) bekezdése kimondja, hogy ezeket a szabályokat kell alkalmazni a bírósági és ügyészségi jogkörben okozott kárért való felelősségre is, ha jogszabály másként nem rendelkezik.

A régi Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján a másnak okozott kárt az a személy köteles megtéríteni, aki azt okozta. A kár tényleges okozója helyett más személy csak akkor kötelezhető a kár megtérítésére, ha a törvény a kártérítési felelősséget a károkozó helyett vagy mellett másra telepíti.

A **Magyar Állam** a régi Ptk. 28. § (1) bekezdése alapján jogi személy, és a régi Ptk. 28. § (4) bekezdése alapján jogképes, így lehet kártérítési jogviszony alanya is. Az állam azonban a feladatait állami szervek útján látja el. Ezek az állami szervek általában jogi személyek, amelyek a régi Ptk. 28. § (4) bekezdése alapján jogképesek, önálló jogalanyok. A jogképességgel, ezáltal önálló jogalanyisággal rendelkező állami szervek maguk felelnek a működésükkel összefüggésben az általuk vagy az önálló jogalanyisággal nem rendelkező szervezeti egységük által másoknak okozott károkért. A **Magyar Állam** közvetlen kártérítési felelőssége csak akkor állapítható meg, és a **Magyar Állam** csak akkor kötelezhető kártérítés fizetésére, ha a kárt okozó állami szerv nem jogképes, vagy ha jogszabály közvetlenül a **Magyar Államra** hárítja a kártérítési felelősséget.

A felperes ellen indult büntetőeljárásban résztvevő nyomozóhatóság valamely Megyei Rendőr-főkapitányság, az ügyészség pedig a Legfőbb Ügyészség szervezeti egysége. A Megyei Rendőr-főkapitányságok és a Legfőbb Ügyészség jogi személyek, önálló jogalanyisággal rendelkeznek. Az eljárás ... Törvényszék és ... Ítéltábla a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 21. § (3) bekezdése, illetve 22. § (3) bekezdése értelmében szintén önálló jogalanyisággal rendelkező jogi személyek. Nincs olyan jogszabályi rendelkezés, amely a **Magyar Állam** közvetlen vagy mögöttes kártérítési felelősségét állapítaná meg a jogi személyiséggel felruházott rendőrségi, ügyészségi szervek, valamint a bíróságok vagy ezek szervezeti egységei által a működésükkel összefüggésben másoknak okozott károkért. Ennek folytán a felperes és a **Magyar Állam** között nem jött létre kártérítési jogviszony, a **Magyar Állam** sem károkozóként, sem a jogképességgel rendelkező szervei által okozott kárért felelős személyként nem vált kártérítési jogviszony alanyává. Kártérítési jogviszony hiányában a felperes nem érvényesíthet eredményesen kártérítés megfizetése iránti követelést a **Magyar Állammal** szemben, a **Magyar Állam** nem kötelezhető kártérítés megfizetésére. Erre figyelemmel az elsőfokú bíróság megalapozottan utasította el a felperes keresetét.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A Fővárosi Ítéltábla az eredménytelenül fellebbező felperest a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte másodfokú perköltség megfizetésére, a felperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illeték viseléséről pedig a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján határozott.

Budapest, 2018. január 25.

Világhyiné dr. Böcskei Terézia s. k.
a tanács elnöke

dr. Lente Sándor s. k.
s. k.
előadó bíró

dr. Csóka István
bíró